

УДК 363. 084.522.2

## **ВІДТВОРНА ЗДАТНІСТЬ МАТОЧНОГО ПОГОЛІВ'Я ШАРОЛЕЗЬКОЇ ХУДОБИ РІЗНИХ ГЕНОТИПІВ**

**Прудніков В.Г.**, д. с.-г. н., професор,

**Федяєв В.А.**, к. с.-г. н., доцент,

**Боднарчук І.М.**, асистент

*Харківська державна зооветеринарна академія, м. Харків*

***Анотація.** В статті викладені результати досліджень та проведена порівняльна оцінка відтворної здатності маточного поголів'я породи шароле різних генотипів.*

***Ключові слова:** відтворна здатність, корови, телиці, генотип.*

**Актуальність проблеми.** Для розвитку м'ясного скотарства як інтенсивної галузі по виробництву яловичини, необхідна належна племінна база, а також раціональне використання породних ресурсів та підвищення ефективності селекції з м'ясними породами. У зв'язку з цим суттєвий інтерес представляє використання породи шароле при чистопородному розведенні, промислового схрещуванні, а також для створення нових порід м'ясного напрямку продуктивності.

Худоба породи шароле характеризується крупним ростом відмінним розвитком м'язів та здатністю давати в молодому віці великовагові туші з незначним відкладенням жиру. Водночас вона має істотний недолік – важкі отелення, що негативно впливає на вихід телят. Враховуючи вищезазначене, вивчення показників відтворної здатності маточного поголів'я привертає до себе велику увагу спеціалістів у зв'язку з проблемою інтенсивності відтворення поголів'я в сучасних умовах господарювання.

Важливою умовою швидкого формування високопродуктивного стада є висока відтворювальна здатність корів.

Відомо, що ефективність м'ясного скотарства у вирішальній мірі визначається кількістю народжених телят. Розведення породи шароле в частоті в перші роки його інтродукції представляло собою велику перешкоду внаслідок великоплідності телят при народженні, що призводило до важких отелень та нерідко перинатальної смертності.

Дослідженнями багатьох авторів [1-3], встановлено, що після 45 років розведення в Україні завезені із Франції тварини шаролецької породи і

їх нащадки народжені та вирощені в нових умовах не тільки зберегли високу інтенсивність росту, а й покращили відтворну здатність.

**Мета досліджень.** Враховуючи вищевикладене, метою досліджень було порівняльне вивчення показників відтворної здатності маточного поголів'я шаролецької худоби різних генотипів, отриманих від поглинального схрещування симентальської худоби з шароле української селекції.

**Матеріал та методика досліджень.** Дослідження проводились в умовах АФ «Хлібороб» Вовчанського району Харківської області на чотирьох групах телиць та корів шаролецької худоби різних генотипів (I група симентальська ч/п, II група  $F_1 - \frac{1}{2}$  доля кровності шароле, III група  $F_2 - \frac{3}{4}$ , IV група  $F_3 - \frac{5}{6}$  відповідно).

**Результати досліджень.** Одним із важливих елементів відтворення поголів'я є організація і проведення парування тварин. Розмноження їх стає можливим лише з настанням статевої зрілості, тобто коли вони вже здатні давати потомство.

Але статевая зрілість проявляється завжди раніше ніж закінчується основний ріст і розвиток тварини. Використання тварин для відтворення зразу ж після настання статевої зрілості негативно позначається не тільки на самих тваринах, але й на їх нащадках. У них недостатньо розвинена статевая і імунна системи, таз і молочна залоза.

Фізіологічна зрілість характеризується завершенням формування організму і досягненням твариною 70 % живої маси, властивої дорослим тваринам даної породи і статі. Тільки фізіологічно зрілих тварин можна використовувати для відтворення. Дані проведених досліджень з особливостей прояву відтворної здатності телиць різних поколінь наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

**Особливості прояву відтворної здатності телиць різних поколінь**

Групи	n	Показники (вік, днів)		
		статевої зрілості	фізіологічної зрілості	першого отелення
I	10	264,2 ± 4,36	516,3 ± 8,08	809,4 ± 11,15
II	10	228,2 ± 5,0	558,2 ± 11,57	857,2 ± 12,25
III	10	237,1 ± 5,15	542,1 ± 9,05	829,2 ± 10,36
IV	10	240 ± 4,43	537,4 ± 7,42	819,6 ± 10,47

З даних таблиці 1 видно, що при однакових умовах утримання і годівлі, статевая зрілість у телиць помісної II групи настає раніше (на 36 днів), порівняно з телицями симентальської породи, у помісей III та IV груп на 27 та 24 дні відповідно, що притаманно для тварин м'ясного напрямку про-

дуктивності.

Враховуючи те, що тварини шаролецької породи фізіологічно пізньостиглі, настання фізіологічної зрілості у помісних телиць відбулось пізніше ніж у симентальських ровесниць. Так, тварини II групи стали фізіологічно зрілими на 50 днів пізніше порівняно з ровесницями I групи, телиці III групи на 26 днів, IV групи на 21 день відповідно. Вік першого отелення був також раніше у телиць симентальської породи – 809,4 днів проти 857, 2 днів у помісній II групи, 829,2 днів – III групи та 819,6 днів IV групи.

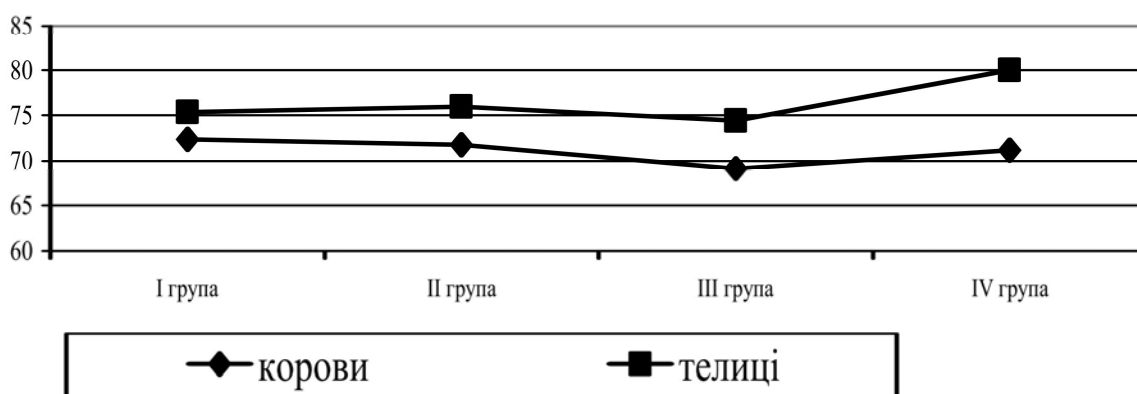
Як відомо, заплідненість тварин є одним із основних показників, які характеризують відтворну здатність. В порівняльному аспекті вивчена заплідненість телиць та корів різних генотипів (табл. 2)

Таблиця 2

**Заплідненість телиць та корів різних генотипів, %**

Група	Статеві-вікові групи					
	телиці (n=10)			корови (n=10)		
	загальна по групі	після першого запліднення	індекс осіменіння	загальна по групі	після першого запліднення	індекс осіменіння
I	100	75,4	1,27	100	72,4	1,25
II	100	76,0	1,28	100	71,8	1,24
III	100	74,4	1,30	100	69,1	1,26
IV	100	80	1,29	100	71,2	1,20

Із наведених в таблиці 2 даних, слідує, що після першого осіменіння відсоток заплідненості у телиць був дещо вищим (76,5 % в середньому), тоді як корів 71 % (рис. 1).



**Рис. 1. Заплідненість корів та телиць різних генотипів**

Слід зазначити, що за індексом осіменіння суттєвих відмінностей між групами не виявлено як у телиць так і у корів.

Особливу увагу при характеристиці відтворення необхідно приділяти ознакам, що визначають легкість проходження отелень і випадки народження мертвого або слабкого приплоду. Коефіцієнт відтворної здатності відображає частоту отримання приплоду, а сам – залежить від багатьох чинників (табл. 3).

Таблиця 3

**Характеристика отелень корів порівнювальних генотипів, %**

Показники	Отелення, групи							
	I отелення				III отелення і ст.			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Перебіг отелень: легких	90	87,7	85,4	85,0	93	90,2	87,2	91,5
важких	10	12,3	14,6	15	7	9,8	12,8	8,5
Коефіцієнт: відтворної здатності	-	-	-	-	103,1	105,1	103,8	104,1
Збереженість телят на 1 –й місяць	95	96	95,4	93	98	100	97,4	100

За перебігом отелень первісток можна зазначити, що у симентальських телиць патологічні отелення були зареєстровані у 10% випадків, тоді як у помісних телиць II групи – у 12,3%, III групи – у 14,6%, IV – у 15% відповідно.

У корів перебіг отелень був дещо легшим, важкі отелення у I групі склали – 6%, II групі – 9,8%, III групі – 12,8 %, IV – 8,5% відповідно.

Слід зазначити, що з віком у корів частка легких отелень збільшується важких зменшується. Збереженість телят на перший місяць у первісток становить в середньому – 94,8%, у корів – 98,8%.

Таким чином аналіз результатів досліджень свідчить, що помісні тварини шаролезької худоби на базі материнської симентальської мають кращі показники відтворної здатності.

**Висновки**

При однакових умовах утримання і годівлі, статева зрілість у помісних телиць настала раніше, порівняно з телицями симентальської породи, що притаманно для тварин м'ясного напрямку продуктивності. Але враховуючи те, що тварини шаролезької породи фізіологічно пізньостиглі, настання фізіологічної зрілості у помісних телиць відбулось пізніше ніж у симентальських ровесниць.

Заплідненість по групам телиць та корів склала 100%, але після першого осіменіння заплідненими виявились 76,5% телиць, тоді як корів лише

71%. За індексом осіменіння суттєвих відмінностей між групами телиць та корів не виявлено.

За перебігом отелень у симентальських первісток патологічні отелення були зареєстровані у 10% випадків, тоді як у помісних телиць II групи – у 12,3% випадків, III групи – у 14,6%, IV – 15% випадків. У корів перебіг отелень був дещо легшим, патологічні отелення у I групі склали – 6%, II групі – 9,8%, III групі – 12,8%, IV – 8,5% відповідно.

#### **Література**

1. Пабат В.О. Практичні рекомендації щодо формування стад м'ясної худоби в Україні / В.О. Пабат, Д.Т. Вінничук.// – К. : Наукова думка, 2004. – 62 с.
2. Стратегія розвитку м'ясного скотарства в Україні у контексті національної продовольчої безпеки / Укр. акад. аграр. наук, ін-т розведення і генетики тварин; за ред. М.В. Зубця, І.В. Гузєва. – К.: Аграрна наука, 2005. – 176 с.
3. Чигринов Є. Продуктивність бугайців різних генотипів, вирощених за технологіями молочного і м'ясного скотарства / Є. Чигринов, О. Гнатушенко. // Тваринництво України. – 2002. – № 3. – С. 12-14.
4. Юдин М.Ф. Физиологическое состояние организма коров в разные сезоны года. // Ветеринария. – 2001. - № 2. – С. 38-39.
5. Гончаренко Л.В. Репродуктивні та материнські якості маточного поголів'я різних генотипів української і шаролезької м'ясних порід: дис. кандидата с.-г. наук: 06.00.15 / Л.В. Гончаренко. – Х., 1996. - 160 с.
6. Горковенко Л. Интенсивное мясное скотоводство [Электронный ресурс] / Л. Горковенко., Н. Морозов. // Животноводство России. – 2007. - № 5. – С. 53-55.

#### **ВОСПРОИЗВОДИТЕЛЬНАЯ СПОСОБНОСТЬ МАТОЧНОГО ПОГОЛОВЬЯ ШАРОЛЕЗСКОГО СКОТА РАЗНЫХ ГЕНОТИПОВ.**

В.Г. Прудников, д. с.-х. н., профессор,

Федяев В.А., к. с.-х. н., доцент,

Боднарчук И.Н., ассистент

Харьковская государственная зооветеринарная академия, г. Харьков

Аннотация. В статье изложены результаты исследований и проведения сравнительная оценка воспроизводительной способности маточного поголовья шаролезской породы разных генотипов.

Ключевые слова: воспроизводительная способность, коровы, телки, генотип.

REPRODUCTIVE ABILITY OF THE PARENT POPULATION OF  
SHAROLEZSKY CATTLE OF DIFFERENT GENOTYPES

Prudnikov V.G., doctor of agricultural sciences, professor,

Fedyaev V.A., cand. of agricultural sciences,

Bodnarchyk I.M., assistant

Kharkov state zooveterinary academy, Kharkov

Summary. In article results of researches are stated and the comparative assessment of reproductive ability of the parent population sharolezsky generates different genotypes.

Keywords: reproductive ability, cows, genotype.

---